

**Türkmenistanyň Merkezi bankynyň
başlygynyň 2026-njy ýylyň
6-njy ýanwaryndaky 4-iş belgili
buýrugy bilen tassyklanyldy**

**Türkmenistanyň Adalat ministrligi
tarapyndan 2026-njy ýylyň
5-nji fewralynda 1929 bellige alyş belgisi
bilen döwlet belligine alyndy**

**Türkmenistanyň pul kanunçylygyny berjaý etmegiň meseleleri boýunça
barlaglary geçirmegiň, şeýle-de Türkmenistanyň pul kanunçylygynyň
bozulandygy üçin ulanylýan maliýe jerimelerini we puşmana töleglerini
salmagyň, olar barada hasabat bermegiň
Tertibi**

I bap. Umumy düzgünler

1. Türkmenistanyň pul kanunçylygyny berjaý etmegiň meseleleri boýunça barlaglary geçirmegiň, şeýle-de Türkmenistanyň pul kanunçylygynyň bozulandygy üçin ulanylýan maliýe jerimelerini we puşmana töleglerini salmagyň, olar barada hasabat bermegiň Tertibi (mundan beýläk – Tertip), “Daşary ykdysady gatnaşyklarynda puly kadalaşdyrmak we pula gözegçilik etmek hakynda” Türkmenistanyň Kanunynyň (mundan beýläk – Kanun) talaplaryna laýyklykda işlenip taýýarlanylady.

2. Şu Tertip Türkmenistanda pula gözegçilik edýän edara we pula gözegçilik edýän agentler tarapyndan Türkmenistanyň çäginde pul amallaryny ýerine ýetirýän dahyllylaryň we dahylsyzlaryň, şeýle-de Türkmenistanyň çäginde daşarda pul amallaryny ýerine ýetirýän dahyllylaryň (mundan beýläk – subýektler), Türkmenistanyň puly kadalaşdyrmak we pula gözegçilik etmek babatdaky kanunçylygyny (mundan beýläk - Türkmenistanyň pul kanunçylygy) berjaý etmek meseleleri boýunça barlaglary (mundan beýläk-Barlag) geçirmegiň, olar barada hasabat bermegiň, şeýle hem pula gözegçilik edýän edara tarapyndan Türkmenistanyň pul kanunçylygynyň bozulandygy üçin ulanylýan maliýe jerimelerini we puşmana töleglerini salmagyň tertibini kesgitleýär.

**II bap. Türkmenistanyň pul kanunçylygyny berjaý etmegiň
meseleleri boýunça barlaglary geçirmegiň tertibi**

3. Pula gözegçilik edýän edara we agentler tarapyndan gündelik gözegçilik, resminamalaýyn, kameral, meýilnamalaýyn we meýilnamadan daşary maksatlaýyn, şeýle hem hukuk goraýjy we beýleki gözegçilik ediji edaralarynyň maglumatlary, fiziki we ýuridik şahslardan gelip gowşan arzalar, şikáýatlar esasynda geçirilen barlaglaryň netijesinde Kanunyň düzgünleriniň bozulmagy pula gözegçilik edýän edara tarapyndan dahyllylara we dahylsyzlara degişlilikde şu aşakdaky görnüşde maliýe jerimeleriniň we puşmana tölegleriniň salynmagyna getirýär:

1) aşakdaky amalyň pul möçberiniň ýüz göterimi möçberinde bir gezeklik maliýe jerime salynmagyna:

a) dahyllylaryň arasynda daşary ýurt pulunda geçirilen pul amaly üçin maliýe jerimesi daşary ýurt puluny alyja-dahylla ulanylýar, şu Kanunyň 15-nji maddasyna

laýyklykda dahylllaryň arasynda daşary ýurt pulunda amala aşyrylan pul amallary muňa degişli däldir;

b) Türkmenistanyň çäginde dahylllaryň we dahylsyzlaryň arasynda daşary ýurt pulunda geçirilen pul amaly üçin, şu Kanunyň 16-njy maddasynda göz önünde tutulan, dahylllaryň we dahylsyzlaryň arasynda Türkmenistanyň çägindäki daşary ýurt pulundaky pul amallary muňa degişli däldir;

2) her bir senenama günü üçin aşakdaky amalyň möçberiniň nol bitin ondan bir görterimi möçberinde puşmana töleginiň salynmagyna:

a) harytlaryň (işleriň, hyzmatlaryň) eksporty üçin dahylla tölenilmeli, emma dahylsyz bilen baglaşylan daşary söwda geleşiginde göz önünde tutulan möhletde gelip düşmedik milli ýa-da daşary ýurt pulunyň;

b) importy tölemek üçin dahylly tarapyndan deslapdan geçirilen, dahylsyzlyň öz borçlaryny ýerine ýetirmezligi bilen baglanyşyklylykda, dahylsyz bilen baglaşylan daşary söwda geleşiginde göz önünde tutulan möhletde yzyna gaýtarylmadyk milli ýa-da daşary ýurt pulunyň;

ç) dahylllaryň daşary ýurt banklarynda açan hasaplaryndaky (goýumlaryndaky), pul amallaryny geçirmegiň döwürleri tamamlanandan soň on bank gününüň dowamynda Türkmenistana gaýtarylmadyk pul serişdeleriniň galyndysynyň;

d) pul şertnamasynyň möçberi erkin aýlanýan puluň çäginde ýokary geçýän maýanyň hereketi bilen baglanyşykly pul amallary boýunça dahylsyzlyň dahylllynyň önündäki möhletinde üzülmelik bergisiniň, şol sanda dahylsyzlyň daşary söwda işi bilen baglanyşyklylykda dahyllydan şu Kanunyň 16-njy maddasynyň on ikinji böleginde göz önünde tutulan üpjünçiliksiz alnan we möhleti Türkmenistanyň pul kanunçylygynda bellenen aňryçäk möhletden geçen söwda karzy boýunça bergisiniň;

e) pul şertnamasynyň möçberi erkin aýlanýan puluň çäginde ýokary geçýän, bellige alynmaga degişli, emma hakykatda bellige alynmazdan amala aşyrylan maýanyň hereketiniň pul amallary boýunça dahylsyzlyň dahylllynyň önündäki bergisiniň;

ä) dahylllaryň-ýuridik şahslaryň (olaryň şahamçalarynyň, wekilhanalarynyň) bellige alnandan soň açmaga degişli bolan, emma hakykatda bellige alynmazdan açylan daşary ýurt karz edaralaryndaky hasaplaryna gelip düşen serişdeleriniň;

f) pul şertnamasynyň möçberi erkin aýlanýan puluň çäginde ýokary geçýän, soň ýazmaça habarly etmek bilen geçirilmäge degişli, emma pul amalyň geçirilmeginiň başlanan senesinden soň on bank günü geçen we hakykatda ýazmaça habarly edilmedik maýanyň hereketiniň pul amallary boýunça dahylsyzlyň dahylllynyň önündäki bergisiniň;

g) dahylllaryň-ýuridik şahsy döretmezden telekeçileriň daşary ýurt karz edaralarynda soň ýazmaça habarly etmek bilen açylýan, pul amalyň geçirilmeginiň başlanan senesinden soň on bank günü geçen we hakykatda ýazmaça habarly edilmedik, hasaplaryna gelip düşen serişdeleriň;

h) düşewüdiň gündelik pul hasabyna gelip düşeninden soň baş bank günü geçip, şu Kanunyň 12-nji maddasyna laýyklykda dahylly tarapyndan pul düşewündinden öz wagtynda geçirilmedik geçirimleriniň;

i) düşewüdiň gündelik pul hasabyna gelip düşeninden soň baş bank günü geçip, şu Kanunyň 13-nji maddasyna laýyklykda dahylly tarapyndan hökmany satylmaga degişli pul düşewündiniň öz wagtynda satylmadyk böleginiň.

4. Türkmenistanyň Merkezi banky pula gözegçilik edýän edara (mundan beýläk – pula gözegçilik edýän edara) bolup, hasaplaşyklaryň takyklygyna, milli we daşary ýurt pulunyň wagtynda öz ýurduna gaýtarylmaga gözegçilik edýär. Dahyllylar we dahylsyzlar tarapyndan Kanunyň düzgünleriniň bozulmagy netijesinde degişlilikde maliýe jerimleri we puşmana tölegleri salýar. Şeýle hem, pula gözegçilik edýän agentlerden alnan maglumatlara esaslanyp, pula gözegçilik meselesi boýunça maglumatlar binýadyny döredýär, ygtyýarlyklarynyň çäginde pula gözegçilik agentlikleri tarapyndan wezipeleriň ýerine ýetirilişine gözegçilik edýär we kanunçylykda göz önünde tutulan beýleki wezipeleri ýerine ýetirýär.

Türkmenistanyň Döwlet gümrük gullugy pula gözegçilik agent hökmünde Türkmenistanyň gümrük serhedinden dahyllylar we dahylsyzlar tarapyndan pul aktiwleriniň hereketine gözegçiligini guraýar, şeýle hem harytlaryň Türkmenistanyň gümrük serhetden geçmegini we ýüküň yglan edilen bahasyna we mukdaryna laýyklygyny hasaba alýarlar.

Pula gözegçilik edýän agentler hökmünde ygtyýarly karz edaralary aşakda görkezilen wezipeleri ýerine ýetirýärler:

- 1) dahyllylaryň we dahylsyzlaryň pul amallaryna gözegçiligini amala aşyrýarlar;
- 2) dahyllylar we dahylsyzlar tarapyndan Türkmenistanyň pul kanunçylygynyň berjaý edilişine gözegçilik edýärler;
- 3) dahyllylaryň we dahylsyzlaryň pul amallarynyň hasaba almagyna gözegçilik edýärler;
- 4) pul amallary boýunça hasabatlylygy ýöredýärler.

Türkmenistanyň salgyt edaralary pula gözegçilik edýän agent hökmünde daşary ykdysady gatnaşyklaryndan gelip çykýan pul amallarynyň salgyt tölegleri bilen bagly bölegine gözegçilik edýärler, import we eksport bilen bagly salgytlaryny hasaplamagyň we tölemegiň dogrulygyny, şeýle hem buhgalterçilik hasaba alnyşynda we maliýe hasabatlylygynda amallaryň beýan edilmeginiň dogrulygyny barlaýarlar.

Türkmenistanyň Döwlet haryt-çig mal biržasy pula gözegçilik edýän agent hökmünde eksport we import edilýän harytlaryň dünýä we birža nyrlarynyň laýyklygyna gözegçilik barlaglaryny geçirýär. Pul biržalary bolsa dahyllylaryň we dahylsyzlaryň pul amallarynyň Türkmenistanyň kanunçylygyna laýyklygyna baha berýärler we şertnamalarda göz önünde tutulan resminamalaryň dogrulygyny we dolulygyny barlaýarlar. Gymmat bahaly kagyzzar (gazna) biržalary hem, bu işe gatnaşyp, öz ygtyýarlyklarynyň çäginde dahyllylar bilen dahylsyzlaryň arasynda gymmat bahaly kagyzzar bilen geçirilýän amallara baha bermek bilen pul gözegçiligine gatnaşýarlar.

5. Pula gözegçilik edýän agentler Türkmenistanyň pul kanunçylygy boýunça Barlaglary Türkmenistanyň kanunçylygynda bellenen tertipde tassyklanadaw kadalaşdyryjy hukuk namalarda göz önünde tutulan barlaglaryň we gündelik işleriniň dowamynda öz ygtyýarlyklarynyň çäklerinde amala aşyrýarlar.

6. Pula gözegçilik edýän edara Türkmenistanyň pul kanunçylygy boýunça Barlaglary pula gözegçilik edýän agentleriň, hukuk gorajy we beýleki gözegçilik ediji edaralarynyň maglumatlarynda we fiziki ýa-da ýuridik şahslardan gelip gowşan arzalarda, şikaýatlarda bellenen maglumatlary barlamak maksady bilen, şeýle hem öz başlangyjy boýunça özüniň müşderileri bolup durýan subýektler barada geçirýär.

7. Pula gözegçilik edýän agentler öz barlaglaryň we/ýa-da gündelik işleriniň dowamynda ýüze çykarylan Türkmenistanyň pul kanunçylygynyň bozulmalary hakynda maglumatlary Pula gözegçilik edýän edara resmi ýagdaýda bermelidirler. Şunda, Türkmenistanyň pul kanunçylygynyň bozulmalary barlagyň dowamynda ýüze çykarylan bolsa, onda maglumata bu barlagyň ykrarnamasynyň we onuň mazmunynda bellenenleri tassyklaýan resminamalaryň nusgalary goşulmalydyr. Türkmenistanyň pul kanunçylygynyň bozulmalary pula gözegçilik edýän agentleriň gündelik işleriniň dowamynda ýüze çykarylan bolsa, onda bu barada erkin görnüşde resmileşdirilen maglumat haty we onda bellenenleri tassyklaýan resminamalaryň nusgalary goşulmalydyr.

8. Pula gözegçilik edýän edara tarapyndan şu Tertibiň altynjy bölegine laýyklykda Barlaglaryň geçirilmegine pula gözegçilik edýän edaranyň ýolbaşçysynyň çykaran barlagy geçirmek hakynda buýrugy (mundan beýläk Buýruk) esas bolup durýar.

9. Barlagy geçirmegiň möhleti, barlagy geçirmek üçin belleniýän wezipeli işgärleri, şol sanda barlagyň ýolbaşçysy, barlagyň maksady (tematikasy), şeýle-de barlagy guramak we amala aşyrmak üçin zerur bolan beýleki meseleler Buýrukda belleniýär.

10. Buýrukda görkezilýän möhlet – 30 (otuz) senenama gününden köp bolmaly däldir, Türkmenistanyň kanunçylygynda we şu Tertibiň on ikinji böleginde bellenen ýagdaýlar muňa girmeyär.

11. Barlag geçirilende bu barada barlagyň subýektlerine barlagyň başlanjak gününden 1 (bir) gün önünden resmi ýadgaýda habar edilýär.

12. Barlagyň möhletini uzaltmak (barlagyň ýolbaşçysynyň şunuň ýaly uzaltmagy esaslandyrylan hödürlemesi boýunça, hususan-da, barlagyň maksatnamasynda bellenen soraglar boýunça resminamalaryň, maglumatlaryň, hasabatlaryň we düşündirişleriň bellenen wagtynda berilmedik ýagdaýynda) pula gözegçilik edýän edaranyň başlygynyň buýrugy (mundan beýläk – barlagyň möhletini uzaltmak hakynda buýruk) bilen Buýrukda görkezilen barlagyň möhleti tamamlanýan wagtyndan gijä galman 30 (otuz) senenama günü geçmeyän möhlete çenli resmileşdirilýär.

13. Barlagyň subýektlerini barlamaga gelen pula gözegçilik edýän edaranyň wezipeli işgärleri şu aşakdaky resminamalary görkezmäge borçludyr:

- 1) Buýrugy;
- 2) gulluk şahsyýetnamalaryny.

14. Barlag geçirmegiň başlanýan wagty diýlip, barlagyň subýektiniň ýolbaşçysyna ýa-da başga jogapkär wezipeli işgärlerine şu Tertibiň on üçünji böleginde bellenen resminamalar görkezilen (gowşurylan) pursaty hasap edilýär.

15. Barlagyň subýektine Buýruk görkezilende, subýekt:

1) pula gözegçilik edýän edaranyň barlagy amala aşyran wezipeli işgärlerini barlaga degişli ähli zerur resminamalar bilen üpjün edýär;

2) zerurlyk bolanda pula gözegçilik edýän edaranyň barlagy amala aşyran wezipeli işgärlerine barlaga degişli edilen soraglar boýunça aýdyňlaşdyrma berýär, şeýle-de barlaga degişli bolajak zerur bolan beýleki maglumatlary berýär.

16. Pula gözegçilik edýän edaranyň barlaga girişmäge haky ýokdur, eger:

1) barlag hakynda Buýruk ýok bolsa ýa-da bellenen tertipde resmileşdirilmedik bolsa, şol sanda onuň mazmunynda pula gözegçilik edýän edaranyň barlag geçirmeli wezipeli işgärleri görkezilmedik bolsa;

2) barlag hakynda Buýrukda görkezilen möhletleri başlanmadyk ýa-da tamamlanan bolsa.

17. Pula gözegçilik edýän edaranyň barlagy amala aşyran wezipeli işgärleriniň şu aşakdaky resminamalary ýa-da olaryň nusgalaryny barlagyň subýektlerinden talap etmäge we almaga ygtyýarlyklary bardyr:

1) pasporty ýa-da şahsyýetini tassyklaýan başga resminamanyň nusgasy;

2) fiziki şahsyň ýuridik şahsy döretmezden hususy telekeçi hökmünde bellige alnandygy baradaky şahadatnamany;

3) ýuridik şahsyň döwlet tarapyndan bellige alnandygy baradaky şahadatnamany, Ýuridik şahslaryň ýeke-täk döwlet sanawyndan göçürmäni, tertipnamany, esaslandyryş şertnamasyny, esaslandyryjylaryň umumy ýygnaşgynyň teswirnamalaryny we ýuridik şahsyň beýleki resminamalaryny;

4) salgyt edarasynda hasaba alnandygy barada resminamany;

5) eger dahylsyzlyň şeýle resminamany almagy daşary ýurt döwletiniň kanunçylygynda göz önünde tutulan bolsa, dahylsyzlyň ýaşayan (bellige alnan) döwletiniň edaralary tarapyndan resmileşdirilýän we berilýän, dahylsyzlaryň pul amallaryny geçirmäge, hasaplary (goýumlary) açmaga hukugyny tassyklaýan resminamalary;

6) ygtyýarnamalary, şeýle-de şu Kanunda bellenen ýagdaýlarda bellige alyş resminamalaryny ýa-da ýazmaça habarly edilýän hatlarynyň nusgalaryny, şeýle-de barlagyň subýekti tarapyndan amala aşyrylýan işleriň esaslaryny (laýyklyk sertifikatlary, şahadatnamalary, kepilnamalary we Türkmenistanyň Ministrler Kabineti bilen ylalaşylan ýa-da rugsat beriji resminamalary);

7) pul şertnamalaryny;

8) karz edaralary tarapyndan berilýän, hasaplar (goýumlar) boýunça pul amallarynyň geçirilendigini tassyklaýan güwänamalary we göçürmeleri;

9) geleşigiň pasportyny, şol sanda geleşikler boýunça borçlaryň ýerine ýetirilendigini tassyklaýan resminamalary;

10) ýük gümrük deklarasiýalaryny, şeýle-de pul gymmatlyklarynyň Türkmenistana getirilendigini ýa-da Türkmenistandan alnyp gidilendigini tassyklaýan gümrük deklarasiýalaryny;

11) emläk we emläk däl hukuklary tassyklaýan resminamalary;

12) pul amallarynyň geçirilmegi, hasaplaryň (goýumlaryň) açylmagy we ýöredilmegi bilen baglanyşykly.

18. Pula gözegçilik edýän edaranyň wezipeli işgärleriniň arasynda barlag hakynda Buýrukda görkezilen barlamaga degişli soraglaryň ýa-da başga wezipeleriň paýlanylmagy barlagyň ýolbaşçysy tarapyndan amala aşyrylýar.

19. Buýrugy we/ýa-da barlagyň möhletini uzaltmak hakynda buýrugy barlagyň subýektleriniň ýolbaşçylary (ýa-da başga jogapkär wezipeli işgärler) kabul etmedik we/ýa-da pula gözegçilik edýän edaranyň barlagy amala aşyrylan wezipeli işgärleriniň barlag üçin zerur bolan resminamalardan we maglumatlardan peýdalanmagyna mümkinçilik döredilmedik ýagdaýynda, pula gözegçilik edýän edaranyň barlagy amala aşyrylan wezipeli işgärleri tarapyndan bu barada teswirnama düzülýär. Teswirnama barlagyň ýolbaşçysy we barlagyň subýektleriniň ýolbaşçylary (ýa-da başga jogapkär wezipeli işgärler) tarapyndan gol çekilýär. Barlagyň subýektleriniň ýolbaşçylary (ýa-da başga jogapkär wezipeli işgärleri) teswirnama gol çekmekden ýüz öwürmegiň sebäbini ýazmaça düşündirmäge haklydyrlar.

20. Pula gözegçilik edýän edara tarapyndan geçirilen barlagyň netijeleri boýunça şu aşakdakylary görkezmek bilen ýazmaça görnüşde barlagyň ykrar haty düzülýär:

1) barlag geçirilen ýeri, ykrarnamanyň düzülen senesi;

2) ykrarnamany düzen barlagyň ýolbaşçysynyň, barlaga gatnaşan wezipeli işgärleriniň işleýän ýeri, wezipeleri, familiýalary, atlary we atasynyň atlary;

3) barlagyň subýektleri barada maglumat:

a) fiziki şahsyň familiýasy, ady we atasynyň ady, hemişelik (ýazgyda duran) ýa-da köplenç ýaşaýan ýeriniň salgysy, hususy salgyt belgisi (bar bolan halatynda);

b) ýuridik şahsyň doly ady, şahsy salgyt belgisi, hukuk salgysy;

ç) wezipeli adamyň familiýasy, ady we atasynyň ady, hemişelik (ýazgyda duran) ýa-da köplenç ýaşaýan ýeriniň salgysy, işleýän ýeriniň doly ady we wezipesi, ýuridik şahs döretmezden telekeçilik işini amala aşyrylan fiziki şahsyň şahsy salgyt belgisi;

4) Buýruk we/ýa-da barlagyň möhletini uzaltmak hakynda buýruk barada maglumat;

5) pula gözegçilik edýän agentleriň barlaglarynyň netijesinde ýüze çykarylan kanunyň bozulmalary hakynda maglumatlar;

6) Kanunyň düzgünleriniň bozulmagy bilen maliýe jerimeleriniň we puşmana tölegleriniň salynmagyna getiren ýagdaýlar (bar bolsa);

7) Kanunda bu maliýe jerimeleriniň we puşmana tölegleriniň salynmagyna getiren kanun bozulma üçin jogapkärçiligi göz önünde tutýan madda;

8) barlagyň maksatnamasyna laýyklykda geçirilen barlagyň netijeleri;

9) barlagyň subýektleriniň barlagyň netijeleri boýunça şikaýat etmek hukugynyň bardygy barada gol çekdirmek arkaly duýdurylmagy;

10) Bellik onda:

a) barlagyň subýektleriniň ýolbaşçylarynyň (başga jogapkär wezipeli işgärleriniň) teswirnamany we barlagy bellemek hakyndaky namany kabul etmekden ýüz öwürmegiň sebäbi barada ýazmaça düşündirişiniň bolan ýagdaýynda, şol düşündiriş barlagyň ykrarnamasyna goşulýar.

b) maliýe jerimeleri we puşmana tölegleri salynmagy üçin zerur bolan gaýry maglumatlar, ýagny maliýe jerimeleri we puşmana tölegleri salynjak fiziki şahs ýa-da ýuridik şahsyň wekili teswirnama gol çekmekden ýüz öwürän halatynda we şuna meňzeş ýagdaýlar beýan edilýär.

21. Barlagyň möhletiniň tamamlanmagy diýlip barlagyň subýektleriniň ýolbaşçylaryna ýa-da başga jogapkär wezipeli işgärlerine barlagyň ykrarnamasynyň nusgasynyň gowşurylan güni hasap edilýär.

22. Barlagyň ykrarnamasy iki asyl nusgada düzülýär we pula gözegçilik edýän edaranyň barlag geçiren wezipeli işgärleri, barlagyň subýektleriniň ýolbaşçylary ýa-da başga jogapkär wezipeli işgärleri tarapyndan gol çekilýär.

23. Gol çekilen barlagyň ykrarnamanyň bir asyl nusgasy barlagyň subýektlerine berilýär we bir asyl nusgasy pula gözegçilik edýän edarada galýar.

24. Barlagyň netijeleri boýunça resmileşdirilen pula gözegçilik edýän edaranyň ykrarnamasy 5 (bäs) senenama gününüň dowamynda şu Tertibiň III babyna laýyklykda, degişli işleri geçirmek üçin Kanunyň düzgünleriniň bozulmagy hakynda maliýe jerimeleriniň we puşmana tölegleriniň salynmagy hakynda meseleler boýunça toparyň (mundan beýläk-Topar) garamagyna geçirilýär.

25. Ykrarnama düzülende maliýe jerimeleri we puşmana tölegleri salynjak fiziki ýa-da ýuridik şahsa ýa-da olaryň wekiline Kanunda göz önünde tutulan hukuklary we borçlary düşündirilýär hem-de bu barada ykrarnamada ýazgy edilýär.

26. Ykrarnama barlagyň ýolbaşçysy, barlaga gatnaşan wezipeli işgärler hem-de maliýe jerimeleri we puşmana tölegleri salynjak fiziki ýa-da ýuridik şahs ýa-da olaryň wekili tarapyndan gol çekilýär.

27. Maliýe jerimeleri we puşmana tölegleri salynjak fiziki ýa-da ýuridik şahs ýa-da olaryň wekili tarapyndan ykrarnama gol çekmekden ýüz öwürän halatynda onda ykrarnamada bu barada degişli ýazgy edilýär.

28. Maliýe jerimeleri we puşmana tölegleri salynjak fiziki ýa-da ýuridik şahs ýa-da olaryň wekili düşündiriş we ykrarnamanyň mazmuny boýunça özüniň belliklerini bermäge, şeýle-de ykrarnama gol çekmekden ýüz öwürmeginiň sebäplerini görkezmege haklydyrlar. Olaryň düşündirişi we bellikleri ykrarnama goşulýar.

III bab. Maliýe jerimeleriniň we puşmana tölegleriniň salynmagy baradaky işe seretmek barada Topar we onuň çykarýan çözügi

29. Maliýe jerimeleriniň we puşmana tölegleriniň salynmagy barada işe şu aşakda görkezilen düzümünde pula gözegçilik edýän edaranyň ýolbaşçysynyň buýrugy bilen tassyklanan Topar tarapyndan seredilýär:

- 1) Toparyň başlygy-Türkmenistanyň Merkezi bankynyň Başlygy;
- 2) Toparyň agzalary:

- a) Türkmenistanyň Merkezi bankynyň Başlygyň orunbasary;
 - b) Bank gözegçiligi müdirliginiň başlygy;
 - ç) Daşary ýurt puluny kadalaşdyryş we daşary ykdysady gatnaşyklar müdirliginiň başlygy;
 - d) Bankara pul biržasynyň dolandyryjysy;
 - e) Hukuk gullugynyň başlygy;
- 3) Toparyň kätibi- Bank gözegçiligi müdirliginiň işgäri.

30. Topar onuň garamagyna hödürlenlen maglumatlary öwrenip, kanunçylygyň talaplaryna esaslanylýan, degişlilik boýunça subýekt babatynda maliýe jerimeleriniň we puşmana tölegleriniň ulanylmagy barada Çözgüt (mundan beýläk Çözgüt, şu Tertibe goşundy) ýa-da ulanylmazlygy barada netijenamam kabul edýär.

31. Pula gözegçilik edýän edara tarapyndan Kanunyň 36-njy maddasynyň ikinji böleginde görkezilen subýektlere maliýe jerimeleriniň we puşmana tölegleriniň ulanylmagyna şu aşakdaky ýagdaýlarda ýol berilmeyär, eger:

1) olara sebäp bolan ýagdaýlar pula gözegçilik edýän edaranyň we agentleriň bikanun hereketleri (hereketsizligi) bilen baglanyşykly bolsa;

2) agzalan ýagdaýlar ýeňip geçip bolmaýan güýjüň hereketi netijesinde bolan bolsa;

3) hak isleýiş wagt möhletiniň geçmeginiň arasy kazyýete hak isleginiň bildirilmegi bilen üzülse ýa-da Türkmenistanyň kanunçylygyna laýyklykda hakykat ýüzündäki ýagdaýlar boýunça togtadylsa;

4) maliýe jerimeleriniň we puşmana tölegleriniň salynmagy bilen bagly Kanunyň düzgünini bozujyny jogapkärçilige çekmek barada resminamalar hak islegiň döremegine getirýän subýektiw şertleriň ýüze çykarylmany netijesinde kazyýete geçirilen bolsa;

5) Türkmenistanyň kanunçylygynda bellenilen başga ýagdaýlar bolanda.

32. Netijenamada maliýe jerimeleriniň we puşmana tölegleriniň salynmagy üçin degişli esaslaryň ýokdugyny tassyklaýan deliller görkezilip, Toparyň başlygy we beýleki agzalary tarapyndan gol çekilýär.

33. Çözgüt Toparyň başlygy we beýleki agzalary tarapyndan gol çekilýär. Maliýe jerime we puşmana tölegi salnandygy barada Kanunyň düzgünleriniň bozulmagy hakynda çözüdüň nusgasy 2 (iki) iş günüň içinde özi babatda şol karar çykarylan fiziki ýa-da ýuridik şahsa ýa-da olaryň wekiline gowşurylýar.

34. Maliýe jerimeleriniň we puşmana tölegleriniň salynmagy bilen bagly Kanunyň düzgünini bozan fiziki ýa-da ýuridik şahs özüne maliýe jerime we puşmana tölegi salnandygy hakyndaky Kanunyň düzgünleriniň bozulmagy hakynda çözüdüň gowşurylan gününden pula gözegçilik edýän agentler tarapyndan Türkmenistanyň kanunçylygyna laýyklykda jedelsiz tertipde töletdirilýär.

35. Kanunyň düzgünleriniň bozulmagy hakynda kararyň nusgasy dil haty alnyp gowşurylýar.

IV bap. Kanunyň düzgünleriniň bozulmagy barada jogapkärçilige çekmek döwri, işiň seredilýän ýeri we möhletleri

36. Türkmenistanyň pul kanunçylygynyň bozulandygy üçin maliýe jerimleri we puşmana tölegleri olaryň ýüze çykarylan ýylyndan oň gelýän baş ýyldan köp bolmadyk döwürde goýberilen düzgün bozulmalar üçin salnyp bilner.

37. Dahyllynyň we dahylsyznyň puşmana tölegini tölemek boýunça borjy düzgün bozmanyň ýüze çykan pursatyndan başlanýar we dahyllynyň hem dahylsyznyň ýüze çykarylan düzgün bozulmany doly aradan aýran pursadyna ýa-da hasaplanan puşmana tölegleriniň ýüze çykarylan düzgün bozulmanyň ýüz göterimine ýeten pursadyna çenli dowam edýär.

38. Kanunyň 30-njy, 32-nji we 36-njy maddalary esasynda pula gözegçilik edýän edara we agentler tarapyndan Kanunyň düzgünleriniň bozulmagy hakynda şu Tertibiň ýigirmi ikinji böleginde bellenenler boýunça hem-de Kanunyň 6¹-nji maddasyna laýyklykda maglumatlar alnan günden 3 (üç) senenama gün möhletde Kanunyň düzgünleriniň bozulmagy barada işe seredilýär.

39. Barlaglary amala aşyran wezipeli adamlarynyň hereketleri (hereketsizligi) we Toparyň çözümleri boýunça Türkmenistanyň kanunçylygyna laýyklykda degişlilikde administratiw ýa-da kazyýet tertibinde şikáyat edilip bilner.

V bap. Pula gözegçilik edýän edaranyň we agentleriň Türkmenistanyň pul kanunçylygyny berjaý etmegiň meseleleri boýunça geçiren işleri barada hasabat

40. Türkmenistanyň pul kanunçylygyny berjaý etmegiň gözegçiligini kämilleşdirmek maksady bilen, Pula gözegçilik edýän edara özi tarapyndan Türkmenistanyň pul kanunçylygyny berjaý etmegiň meseleleri boýunça geçirilen işleri barada hasabaty (mundan beýläk-Hasabat) hasabat düwründen soňky aýyň 15-i senesine çenli bermek möhleti bilen çäryekleýin hasabaty girizýär.

41. Hasabatda salnan maliýe jerimleriň we puşmana tölegleriň möçberi daşary ýurt we/ýa-da milli pulda görkezilýär.

42. Çäryekleýin Hasabat ýylynyň başyndan başlap her hasabat döwründen ösýän jemde berilýär we olaryň esasynda Türkmenistanyň Merkezi bankynyň merkezi edarasy jemleýji hasabaty düzýär.

43. Şu Tertip bilen düzgünleşdirilmedik kadalar Türkmenistanyň beýleki kadalaşdyryjy hukuk namalary bilen düzgünleşdirilýär.

Türkmenistanyň pul kanunçylygyny berjaý
etmegiň meseleleri boýunça barlaglary
geçirmegiň, şeýle-de Türkmenistanyň pul
kanunçylygynyň bozulandygy üçin ulanylýan
maliýe jerimelerini we puşmana töleglerini
salmagyň, olar barada hasabat bermegiň
Tertibine goşundy

Kanunyň düzgünleriniň bozulmagy hakynda

ÇÖZGÜT _____

(belgisi)

“ _____ ” _____ 20 ____ ýyl

(sene)

_____ (çykarylan ýeri)

“Daşary ykdysady gatnaşyklarynda puly kadalaşdyrmak we pula gözegçilik etmek hakynda” Türkmenistanyň Kanunynyň düzgünleriniň bozulandygy hakyndaky iş boýunça düzülen ykrarnamany we şol işe degişli bolan gaýry resminamalary esasynda, _____

(Kanunyň düzgünleriniň bozulmagy bilen bagly özi babatda maliýe jerimeleri

_____ we puşmana tölegleri salynmagy hakynda işi alnyp barylýan fiziki şahsyň ýa-da ýuridik şahsyň wekiliniň

_____ familiýasy, ady, atasynyň ady, ýazgy boýunça we (ýa-da) hakyky ýaşayan ýeriniň salgysy, işleýän ýeriniň

_____ doly ady we wezipesi, ýuridik şahsy dötmezden telekeçilik işini amala aşyran fiziki şahsyň salgyt belgisi)

_____ şahsyň

(anyklanan ýagdaýlaryň beýany)

hereketlerinde “Daşary ykdysady gatnaşyklarynda puly kadalaşdyrmak we pula gözegçilik etmek hakynda” Türkmenistanyň Kanunynyň _____ maddasynda göz önünde tutulan Kanunyň düzgünini bozmanyň alamatlarynyň bardygyny nazara alyp, “Daşary ykdysady gatnaşyklarynda puly kadalaşdyrmak we pula gözegçilik etmek hakynda” Türkmenistanyň Kanunynyň 36-njy maddasynyň ikinji bölegine gollanyp,

ÇÖZÜLDI:

“Daşary ykdysady gatnaşyklarynda puly kadalaşdyrmak we pula gözegçilik etmek hakynda” Türkmenistanyň Kanunynyň düzgünini bozan _____

_____ (familiýasy, ady, atasynyň ady

_____ ýa-da ýuridik şahsyň ady)

“Daşary ykdysady gatnaşyklarynda puly kadalaşdyrmak we pula gözegçilik etmek hakynda” Türkmenistanyň Kanunynyň 36-njy maddasynyň ikinji böleginiň 1-nji bendi we/ýa-da 2-nji bendi esasynda jogapkärçiligine çekip, oňa _____ möçberde maliýe jerime we (ýa-da) puşmana tölegini bellemeli.

Toparyň Başlygy _____

(goly)

(wezipesi, familiýasy, ady, atasynyň ady)

Toparyň agzalary _____

(goly)

(wezipesi, familiýasy, ady, atasynyň ady)

Toparyň kätibi _____

(goly)

(wezipesi, familiýasy, ady, atasynyň ady)

Bellik _____

“Daşary ykdysady gatnaşyklarynda puly kadalaşdyrmak we pula gözegçilik etmek hakynda” Türkmenistanyň Kanunynyň 36-njy maddasynyň dördünji böleginiň 1-4-nji bentlerinde bellenilenlerden başga ýagdaýda, şu Kanunynyň 36-njy maddasynyň başinji bölegine laýyklykda, pula gözegçilik edýän edara tarapyndan ulanylan maliýe jerimeleri we puşmana tölegleri pula gözegçilik edýän agentler tarapyndan Türkmenistanyň kanunçylygyna laýyklykda jedelsiz tertipde töletdirilýär.

Kanunyň düzgünleriniň bozulmagy bilen bagly özi babatda maliýe jerimeleriniň we puşmana tölegleriniň salynmagy hakynda işi alnyp barylýan fiziki şahs ýa-da ýuridik şahsyň wekili teswirnama gol çekmekden ýüz öwürän halatynda, bu barada teswirnamada bellik edilýär. Kanuny bozujynyň teswirnama gol çekmekden boýun gaçyrmagy, ony maliýe jerimeleriniň we puşmana tölegleriniň salynmagy hakynda jogapkärçiligine çekmekden boşatmaýar.

Şu Kanunynyň 36-njy maddasynyň üçünji bölegine laýyklykda, pula gözegçilik edýän edaranyň we agentleriň hereketlerine (hereketsizligine) Türkmenistanyň kanunçylygynda bellenilen tertipde dahyllynyň we dahylsyzynyň Kanunyň düzgünleriniň bozulmagy hakynda karara şikaýat ýa-da garşylyknama Kanunyň düzgünleriniň bozulmagy hakynda kararyň nusgasy gowşurylan ýa-da alnan gününden 10 (on) senenama gününüň dowamynda şikaýat etmäge hukugynyň bardygy barada tanyşdyryldy.

Çözgüdiň nusgasyny aldym _____

(goly)

(familiýasy, ady, atasynyň ady)

“ ” _____ 20 __ ýyl